

Dit document geeft een overzicht van de meest recente wijzigingen aan het Onroerenderfgoeddecreet, het Onroerenderfgoedbesluit en andere regelgeving die een impact hebben op de werking van de lokale besturen en de erkende onroerenderfgoedgemeenten in het bijzonder. Het grootste deel van deze wijzigingen vloeit voort uit de implementatie van het kerntakenplan Onroerend Erfgoed.

In navolging van het Regeerakkoord 2014-2019 keurde de Vlaamse Regering op 17 juli 2015 de generieke besparingen en kerntakenplannen van de Vlaamse overheid goed. Het goedgekeurde kerntakenplan van het agentschap Onroerend Erfgoed bevat een aantal beslissingen die een aanpassing van de onroerenderfgoedregelgeving en andere regelgeving vroegen.

Daarnaast worden ook enkele aanpassingen van technische of financiële aard doorgevoerd.

Eerst worden de wijzigingen voor erkende onroerenderfgoedgemeenten beschreven. Nadien komen de gevolgen voor alle lokale besturen aan bod. De wijzigingen treden op 1 januari 2017 in werking.

ERKENDE ONROERENDERFGOEDGEMEENTEN

Wijzigingen aan de regelgeving als gevolg van het kerntakenplan Onroerend Erfgoed en de gevolgen voor erkende onroerenderfgoedgemeenten

1. Het uitbreiden van de opdracht van erkende onroerenderfgoedgemeenten met de bekrachtiging van archeologienota's en nota's.

Gevolgen voor erkende onroerenderfgoedgemeenten:

- Het takenpakket van erkende onroerenderfgoedgemeenten breidt uit met het verlenen van toelatingen voor archeologische vooronderzoeken met ingreep in de bodem en archeologische opgravingen of graafwerken. Het verlenen van deze toelatingen gebeurt met een bekrachtigde archeologienota of een bekrachtigde nota. Ook wanneer de erkende onroerenderfgoedgemeente zelf een vergunningsaanvraag voorbereidt waarbij het doorlopen van een archeologisch traject verplicht is, blijft ze bevoegd voor het behandelen van de melding voor archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem en de toelating voor archeologische opgravingen of graafwerken. Deze keuze ligt in het verlengde van wat eerder in artikel 6.4.4, §1 van het Onroerenderfgoeddecreet werd bepaald over de toelatingen die erkende onroerenderfgoedgemeenten moeten verlenen voor handelingen aan of in beschermde goederen gelegen binnen de eigen gemeentegrenzen. Namelijk: ook wanneer het handelingen betreft aan beschermde goederen, in eigendom van de erkende onroerenderfgoedgemeente, wordt de toelating door de onroerenderfgoedgemeente verleend. Enkel wanneer meldingen en (archeologie)nota's betrekking hebben op percelen die op het grondgebied van meerdere gemeenten liggen, gebeurt de behandelingen en/of bekrachtiging door het agentschap Onroerend Erfgoed. Tegen beslissingen van erkende onroerenderfgoedgemeenten over meldingen en (archeologie)nota's kan in beroep worden gegaan door initiatiefnemers, de door de initiatiefnemer aangestelde erkende archeoloog of door het agentschap.
- Het agentschap stelt een digitale databank van meldingen, archeologienota's en nota's ter beschikking. Deze databank beperkt zich niet louter tot de beslissingen, maar bevat ook de archeologienota's en nota's, inclusief de geweigerde (dit om te kunnen voldoen

aan de taak van het agentschap Onroerend Erfgoed inzake toezicht op de erkenning en de taak van het agentschap Inspectie RWO inzake handhaving). De erkende onroerenderfgoedgemeenten moeten de beslissingen opnemen in het register van meldingen, archeologienota's en nota's binnen een ordetermin van 10 dagen volgend op de beslissing. Bij meldingen van vooronderzoek met ingreep in de bodem gebeurt de opname in het register binnen een ordetermin van 10 dagen volgend op de 15 dagen na ontvangst van de melding.

- De door erkende onroerenderfgoedgemeenten bekrachtigde (archeologie)nota's moeten worden bezorgd aan het agentschap (door opname in het register) en in voorkomend geval aan de erkende intergemeentelijke onroerenderfgoeddienst waar de erkende onroerenderfgoedgemeente deel van uitmaakt.
2. Het verplicht maken van een motivering voortbouwend op het beheersplan voor alle door een beheersplan niet-vrijgestelde toelatingsplichtige handelingen door de aanvrager.

Gevolg voor erkende onroerenderfgoedgemeenten: Bij het oordelen over een aanvraag tot het verkrijgen van een toelating voor handelingen aan of in beschermd onroerend erfgoed moet, als er voor het beschermd goed een beheersplan is goedgekeurd, bijkomend afgetoetst worden of de toelatingsplichtige handelingen beantwoorden aan de beheersdoelstellingen uit het goedgekeurde beheersplan.

LOKALE BESTUREN

Wijzigingen aan de regelgeving als gevolg van het kerntakenplan Onroerend Erfgoed en de gevolgen voor lokale besturen

1. Het schrappen van het advies van het agentschap Onroerend Erfgoed over onroerend erfgoed opgenomen in de vastgestelde inventaris bouwkundig erfgoed en de vastgestelde inventaris houtige beplantingen met erfgoedwaarde.

Gevolg voor lokale besturen: Het advies van Onroerend Erfgoed wordt vervangen door een zorg- en motiveringsplicht voor administratieve overheden bij vergunningsplichtige aanvragen voor het verwijderen van onroerend erfgoed opgenomen in de vastgestelde inventaris bouwkundig erfgoed en de vastgestelde inventaris van houtige beplantingen met erfgoedwaarde.

2. Het schrappen van het advies van het agentschap Onroerend Erfgoed over aanvragen voor werken op percelen palend aan beschermde monumenten.

Gevolg voor lokale besturen: Het agentschap verleent niet langer advies bij vergunningsaanvragen die betrekking hebben op percelen die palen aan een beschermd monument. De vergunningsbeslissing behoort tot de gemeentelijke autonomie.

3. Het schrappen van het advies van het agentschap Onroerend Erfgoed over functiewijzigingen voor zonevreemde gebouwen opgenomen in de vastgestelde inventaris bouwkundig erfgoed.

Gevolg voor lokale besturen: Het agentschap verleent niet langer advies bij vergunningsaanvragen die gekoppeld zijn aan de (vastgestelde) inventaris en/of tot de gemeentelijke autonomie behoren. Aangezien de gemeenten vergunningverlenende overheid zijn en de erfgoedkenmerken opgenomen zijn in de inventaris, kunnen zij op dit

vlak ten volle hun verantwoordelijkheid nemen. Aansluitend daarbij zal het agentschap geen gebruik meer maken van de beroepsmogelijkheid tegen de beslissing van de vergunningverlener.

4. Het schrappen van de formele aanvraag en goedkeuring van de aanvraag tot opmaak van een beheersplan.

Gevolg voor lokale besturen: De procedure over de opmaak en goedkeuring van beheersplannen wordt vereenvoudigd. De formele aanvraag tot opmaak van een beheersplan en de goedkeuring daarvan worden geschrapt. Wanneer lokale besturen zelf een beheersplan opmaken wanneer zij zelf eigenaar of gebruiker zijn (bv. in geval van stads- en dorpsgezichten als eigenaar van het openbaar domein) of dit op vraag van eigenaars of gebruikers doen als gevolmachtigde, moeten bij de opmaak van het beheersplan in sommige gevallen volgende bijkomende gegevens aangeleverd worden:

- een voorstel voor ZEN-erfgoed,
- een voorstel van handelingen die vrijgesteld worden van toelating of melding,
- als het beheersplan betrekking heeft op verschillende zakelijkrechthouders of gebruikers, een overzicht van hoe de participatie en communicatie over de opmaak van het beheersplan is verlopen.

Ook moet bij de indiening van het beheersplan een aantal bijkomende bijlagen worden aangereikt opdat de indiener kan worden geïdentificeerd en in voorkomend geval een geschreven volmacht of schriftelijk akkoord kan worden voorgelegd.

5. Het verplicht maken van een motivering voortbouwend op het beheersplan voor alle door een beheersplan niet-vrijgestelde toelatingsplichtige handelingen door de aanvrager.

Gevolg voor lokale besturen: Bij het oordelen over een vergunningsaanvraag voor handelingen aan of in beschermd onroerend erfgoed moet, als er voor het beschermd goed een beheersplan is goedgekeurd, bijkomend afgetoetst worden of de toelatingsplichtige handelingen beantwoorden aan de beheersdoelstellingen uit het goedgekeurde beheersplan. Uiteraard zal deze toets ook deel uitmaken van het verplicht in te winnen advies van het agentschap Onroerend Erfgoed.

6. Het focussen op beschermd erfgoed waardoor het toekennen van de Onroerenderfgoedprijs enkel gebeurt voor projecten m.b.t. beschermd erfgoed of erfgoedlandschappen.

Gevolg voor lokale besturen: Vanaf de Onroerenderfgoedprijs 2018 kunnen enkel nog projecten over beschermd erfgoed of erfgoedlandschappen deelnemen.

Andere wijzigingen aan de regelgeving en de gevolgen ervan voor lokale besturen

1. Het verplicht bezorgen van een afschrift van stedenbouwkundige en verkavelingsvergunningen of van omgevingsvergunningen voor stedenbouwkundige handelingen of voor het verkavelen van gronden, waarin het naleven van een bekrachtigde archeologienota als voorwaarde is opgenomen. Dit afschrift moet door de vergunningverlenende overheid aan het agentschap Onroerend Erfgoed worden bezorgd.

Gevolg voor lokale besturen: Een bijkomende administratieve verplichting wordt ingevoerd. Op basis van een dit afschrift weet het agentschap voor welke bekrachtigde archeologienota's een vergunning werd verleend en dus een uitvoering van maatregelen te wachten staat. Ook kan het agentschap nagaan of de vergunde werken overeenstemmen

met de werken in de bekrachtigde archeologienota. Als dit niet het geval is, kan de initiatiefnemer er op gewezen worden dat er alsnog een bekrachtigde nota moet worden bekomen vóór de eventuele opgraving wordt uitgevoerd.

2. Het aanpassen van de voorwaarden voor premiedossiers op de wachtlijst en ingediend volgens de “oude regelgeving” als volgt:
 - Voor alle dossiers geldt dat ze niet langer hoeven te voldoen aan de kwaliteitsvoorwaarden van de oude regelgeving. Het volstaat voortaan dat ze beantwoorden aan de kwaliteitsbepalingen opgenomen in hoofdstuk 11, afdeling 5 van het Onroerenderfgoedbesluit;
 - Voor de dossiers beschermde monumenten geldt bijkomend dat de btw niet langer in aanmerking komt voor betoelaging;
 - Voor alle dossiers beschermde monumenten bestemd voor de erkende eredienst geldt bijkomend dat ze een kerkenbeleidsplan moeten bezorgen aan het agentschap tegen ten laatste op 30 september 2017.

Gevolg voor lokale besturen: Het toevoegen van een kerkenbeleidsplan voor de restauratie van beschermde monumenten bestemd voor de erkende eredienst, wordt een verplichting, ook voor dossiers ingediend volgens de oude regelgeving. Dit betekent dat werk moet worden gemaakt van dergelijke kerkenbeleidsplannen, die vervolgens door de gemeenteraad moeten worden goedgekeurd.

3. Het expliciet inschrijven van een zorg- en motiveringsplicht voor ankerplaatsen.

Gevolg voor lokale besturen: Bij beslissingen over eigen werken of activiteiten in ankerplaatsen, die in toepassing van het Landschapsdecreet definitief zijn aangeduid, geldt de zorg- en motiveringsplicht, zoals van toepassing voor onroerend erfgoed dat opgenomen is in een aan een openbaar onderzoek onderworpen vastgestelde inventaris.

4. Het door de vergunningverlenende overheid verplicht bezorgen aan het agentschap Onroerend Erfgoed van een afschrift van het gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan en van het vaststellingsbesluit, voor zover in het gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan een erfgoedlandschap afgebakend of gewijzigd wordt.

Gevolg voor lokale besturen: Een bijkomende administratieve verplichting wordt ingevoerd. Deze moet toelaten dat het agentschap Onroerend Erfgoed zekerheid heeft over het bestaan van de erfgoedlandschappen die op gemeentelijk planniveau worden afgebakend. Dat is nu niet het geval waardoor het toepassingsgebied van de onroerenderfgoedregelgeving niet accuraat in beeld kan worden gebracht en de zakelijkrechtshouders en gebruikers niet op hun rechten en plichten kunnen worden gewezen. Deze situatie is vanuit het oogpunt van een deugdelijk bestuur niet langer houdbaar. Met het invoeren van een formele kennisgeving door het college van burgemeester en schepenen aan het agentschap Onroerend Erfgoed wordt hieraan tegemoet gekomen. Eenzelfde verplichting geldt t.a.v. de Vlaamse Regering en de deputatie voor respectievelijk gewestelijke en provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen.

5. Het toelaten dat voor elke fase van een meerjarenpremieovereenkomst op vraag van de premienemer de desbetreffende toegekende premie integraal aan hem als voorschot kan worden uitbetaald, behalve wat de premie voor de laatste fase betreft, waarvoor slechts een voorschot van 50% uitbetaald kan worden.

Gevolg voor lokale besturen: De aanpassing van de voorschottenregeling heeft als gevolg dat de eerder aanzienlijke kasmatige prefinanciering wordt verlaten.

6. Het toelaten dat aan een vergunningsaanvraag een archeologienota kan worden toegevoegd die nog niet bekrachtigd is door het agentschap, maar wel al voor bekrachtiging is ingediend.

Gevolg voor lokale besturen: Voor aanvragen van een stedenbouwkundige vergunning of verkavelingsvergunning met ingreep in de bodem waarbij de opmaak van een archeologienota verplicht is overeenkomstig artikel 5.4.1 of artikel 5.4.2 van het Onroerenderfgoeddecreet, geldt dat een bekrachtigde archeologienota aan de vergunningsaanvraag moet worden toegevoegd. Bijkomend wordt toegestaan dat aan de vergunningsaanvraag een archeologienota kan worden toegevoegd die nog niet bekrachtigd is, maar wel al voor bekrachtiging bij het agentschap is ingediend. Dit zorgt ervoor dat de vergunningsaanvrager de termijn van 21 dagen voor bekrachtiging niet hoeft af te wachten om de vergunningsaanvraag in te dienen. De bekrachtigde archeologienota moet vervolgens worden ingediend vóór de beoordeling van de vergunningsaanvraag door de vergunningverlenende overheid.

Lokale besturen kunnen bijgevolg vergunningsaanvragen ontvankelijk en volledig verklaren wanneer deze een nog niet-bekrachtigde archeologienota bevatten, mits bewijs dat deze wel al voor bekrachtiging is ingediend bij het agentschap. Er kan echter pas beslist worden over de vergunning nadat de bekrachtigde archeologienota aan de vergunningverlenende overheid is bezorgd. Als geen bekrachtigde archeologienota is bezorgd voor het verstrijken van de vergunningstermijn moet de aanvraag worden afgewezen.

INWERKINGTREDING VAN DE GEWIJZIGDE REGELGEVING

De wijzigingen aan het Onroerenderfgoeddecreet en andere decreten maakten onderwerp uit van het “decreet houdende wijziging van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en van diverse decreten wat betreft de uitvoering van het kerntakenplan van het agentschap Onroerend Erfgoed en wat betreft financiële en technische aanpassingen”.

Dit wijzigingsdecreet werd door het Vlaams Parlement in plenaire zitting van 6 juli 2016 goedgekeurd en op 15 juli 2016 door de Vlaamse regering goedgekeurd, bekrachtigd en afgekondigd. Voor de noodzakelijke wijzigingen aan het Onroerenderfgoedbesluit en andere besluiten werd op 16 december 2016 het “besluit van de Vlaamse Regering houdende wijziging van het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 en van diverse besluiten van de Vlaamse Regering met het oog op het uitvoeren van het kerntakenplan van het agentschap Onroerend Erfgoed en andere financiële en technische aanpassingen” definitief goedgekeurd.

Op die manier is alle regelgeving aangepast om het kerntakenplan van het agentschap Onroerend Erfgoed effectief in werking te laten treden op 1 januari 2017.